

Byli wójtowie gmin, włączonych do Krakowa:

Czesław Bartel (Półwieś Zwierzynieć).

Franciszek Misiorowski (Czarna Wieś).

Jan Oprocha (Zwierzyniec).

Piotr Rosół (Nowa Wieś Narodowa).

Piotr Czubyrt (Zakrzówek).

Franciszek Buczak (Łobzów).

Piotr Klinzek (Prądnik Biały).

Piotr Szybowski (Grzegórzki).

Adam Zbroja (Krowodrza).

Tomasz Mól (Dębniki).

mieście utrzymać i dopiero teraz się na stałe z niem złączyła.

Przechodząc do historycznego przedstawienia stosunku, jaki gminy sąsiednie łączył z Krakowem, spotykamy przy końcu XVIII wieku podział administracyjny Krakowa na wydziały (sekcje), który się w Krakowie utrzymał do roku 1809. Do Wydziału III, zwanego Piasek albo Garbarze, należało jeszcze z końcem 18 stulecia Półwieś i Czarna Wieś. Wydział ten liczył 367 numerów domów, z których numera 272—344 przypadały na Półwieś Zwierzynieckie.

Od roku 1802, w którym przez władze austriackie nowo utworzony Magistrat objął zwierzchnictwo nad wszystkimi zjednoczonymi przedmieściami Krakowa i nad miastem Kazimierzem, nie należało już do wydziału III miasta Półwieś, tylko z gmin sąsiednich jedyna Czarna Wieś.

Od r. 1815, to jest od czasu utworzenia Wolnego, niepodległego i ściśle neutralnego miasta Krakowa z okręgiem, podzielono miasto Kraków na 11 gmin (dzielnic) miejskich, a okręg na 17 gmin okręgowych. Do IX gminy Krakowa należała prócz części Piasku i Nowego Świata także i Czarna Wieś. Ósma gmina okręgowa zwała się Zwierzyniec, a do niej zaliczano z przyległych do Krakowa gmin: Krowodrzę, Łobzów, Nową Wieś i Zwierzyniec z Półwsiem Zwierzynieckim. Do drugiej gminy okręgowej, Mogiła, należały z sąsiednich gmin Krakowa: Dąbie, Grzegórzki, Piaski, oba Prądniki i Olsza.

W roku 1838 nastąpiła zmiana podziału administracyjnego Rzeczypospolitej Krakowskiej, a mianowicie miasto Kraków rozszerzono przez przyłączenie kilku gmin sąsiednich i podzielono je na pięć cyrkulów, a okręg na 9 dystryktów. Do II cyrkulu Krakowa przydzielono gminy Krowodrzę, Łobzów,

komisaryackie, do dziś dnia istniejące. Przydzielone w r. 1838 do cyrkulów krakowskich gminy sąsiednie, pozostały przy nich do roku 1846, w którym Rzeczpospolitą Krakowską objęła Austria i następnie w okresie przejściowym aż do roku 1854, w którym ustanowiono nowy administracyjny ustrój Galicji. Dla zachodniej Galicji ustanowiono prezydenta krajowego i podzielono ją na 6 obwodów, wschodnia Galicja podlegała Namiestnictwu we Lwowie. Miasto Kraków otrzymało jeszcze w r. 1853 prowizoryczny, a od r. 1854 rzeczywisty Magistrat, którego jurysdykcji poddano także gminy: Grzegórzki i Piaski, Dąbie z Beszczem i Głębiowem, oraz Kawiorzy. Oprócz tego ciągle do 11 gmin Krakowa aż do r. 1858 zaliczała się Czarna Wieś, którą od tego czasu uważano za odrębną, lecz aż do r. 1866 jurysdykcji krakowskiego Magistratu podlegała gminę. Inne, poprzednio do cyrkulów Krakowa przydzielone gminy, włączono do c. k. urzędów powiatowych, których w obwodzie krakowskim było 5, a mianowicie w Mogile, Liszkach, Krzeszowicach, w Chrzanowie i w Jaworznie. Gmina Zwierzyniec z attynencyą Półwieś, oraz Łobzów i Nowa Wieś, zostały przydzielone do urzędu powiatowego w Liszkach, a Krowodrza i oba Prądniki Białe i Czerwone z Olszą do urzędu powiatowego w Mogile.

Co do Czarnej Wsi wydał Magistrat krakowski c. k. Rządowi krajowemu w r. 1897 objaśnienie, że należy ją uważać za osobną gminę. Do wydania tego oświadczenia przyczynił się fakt, że od r. 1850 zaczęto Kraków otaczać wałami fortecznymi, które odcinały dalsze przedmieścia od starego miasta a następnie usiłowania Czarnej Wsi i innych gmin przyległych, aby uzyskać wolny przez rogiatki miejskie przejazd fur, wywożących nieczystości miasta na pola tychże gmin. Wojskowe i fiskalne względy przeważały w owym czasie nad ideą utrzymania łączności Krakowa z Czarną Wsią, która mimo tego do końca r. 1858 zaliczała się do IX gminy miejskiej. Dopiero od 1 stycznia 1859 przy podziale miasta na 8 dzielnic nie zaliczono już Czarnej Wsi do żadnej z nich.

Równocześnie czyniło starania Półwieś Zwierzynieckie, aby go nie przydzielać do urzędu powiatowego w Liszkach, gdyż miało tuż obok Magistrat i sąd powiatowy delegowany krakowski, miasto Kraków zaś starało się o przyłączenie do niego Półwsia, gdyż uważało je za dalszy ciąg ulicy Zwierzynieckiej, reskrypt jednak c. k. Rządu krajowego z 6 sierpnia 1857 L. 20759 przydzielił Półwieś stanowczo do urzędu powiatowego w Liszkach.

Gdy 1 kwietnia 1866 miasto Kraków otrzymało własny statut, to równocześnie wypuściło ze swej opieki podległe sobie gminy: Czarną Wieś, Kawiorzy, Grzegórzki i Piaski oraz Dąbie, Beszcz i Głębinów. Gminy te na podstawie ustawy gminnej z r. 1866 organizować musiało dopiero utworzone rozporządzeniem Ministerstwa stanu z 23 stycznia 1867 Nr. 17

Rynek w Dębnikach.

Gdy w roku 1809 Kraków został przydzielony do Księstwa Warszawskiego, podzielono go na 4 gminy. Do III gminy zaliczono oprócz Kleparza i Piasku także i gminę Czarną Wieś. Czwartą gminę miejską stanowiło od r. 1810—1815 miasto Podgórze, które odłączone od Krakowa w r. 1815, w czasie utworzenia Rzeczypospolitej Krakowskiej, uzyskało przywilej wolnego, handlowego miasta. Przywilej taki nadano miastu Kraków za czasów Księstwa Warszawskiego w r. 1809, a zniesiono w roku 1846.

Nową Wieś Narodową, Gramatykę i Kawiorzy. Do cyrkulu III włączono Grzegórzki i Piaski, a do cyrkulu IV przydzielono Półwieś Zwierzynieckie i Zwierzyniec z Mogiłą Kościuszki. Funkcje urzędowe wójtów gmin miejskich i podsędków objęła z dniem 1 grudnia 1838 nad cyrkulami Dyrekcja Policji. Podział Krakowa na 11 gmin zachował się obok podziału na cyrkule aż do roku 1858, w którym podzielono Kraków na 8, do dziś dnia istniejących dzielnic. Podział na 5 cyrkulów zniesiono w Krakowie w r. 1855 i w tym roku podzielono miasto na 3 obwody